

NORD-BORNHOLMS UGEBLAD

Udgivet af et Interessentskab.
Redigeret af Emil Bohn.
Forretningsfører Sparekassens Kasser
Trykt i Gornitzkas Trykkeri, Allinge.

Avertissementsprisen er pr. Pettitline
for Inserater paa Forsiden 15 Øre.
Almindelige Annoncer 1. Gang 10 Øre.
etterfølgende Gange 5 Øre.

Nr. 50

Fredeg den 18. September 1914

2den Aarg.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
trykkes i et Antal af mindst 1700 Exempl.
og forsendes gennem Postvæsenet i Allinge.
Sandvig, Olsker, Rutsker, Rø og Klemensker.

„Nord-Bornholms Ugeblad“,
har den største Udbredelse i Nordre Herred.
bliver læst i ethvert Hjem og egner sig der-
for bedst til Avertering.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
optager gerne Bekendtgørelser af enhver Art
saasom Køb, Salg, Foreningsmeddelelser,
Efter- eller Aflysninger, Auktioner etc.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
gaar hver Fredag, kan bestilles paa alle
Postkontorer samt paa Bladets Kontor og
koster 50 Øre Kvartalet.

Galizien.

—o—

I Foraaret gennemrejste jeg det Galizien, hvorom Vener havde fortalt saa mange forunderlige Ting. Det arme, hærgede Land, hvor Hungersnød det ene Aarskyldes Oversvømmelse, det andet Tørke. Landet, hvor fra Folket vandrer ud i Hjørder for at skaffe sig blot det tørre daglige Brød. Landet med den uhyre Fattigdom og de store Godser, hvis forfinde Ejere hverken har Tal paa Heste eller Agre. Landet med de vanrøgtede Skove, hvis Træer, som i Urtiden, styrter af Ælde uden at nogen finder paa at bringe dem i Hus til Brændsel i den strenge Vinter.

Det var Foraar, og langs Banelegemet arbejdede i Hundredvis — nej, snarere i Tusindvis — af unge smaa Kvinder i Skafestøvler, Vadmelskørter og Hovedklæder af samme fornøjelige Brogethed som de Billeder, hvormed det unge Polens meget moderne Malere har prydet deres Yndlingslokale i Krakau. Vi kender jo herliggjeme saa godt de polske „Roepiger“ med deres brede, smilende og søde Ansigter, deres korthoppende Gang og urimelige Flid. Men se dem i Hjemmet, arbejdende med Hakke eller Skovl, pludrende og leende ustandseligt, formeligt forelskede i deres Dont — og en Smule vel ogsaa i de brogetvestede Karle som med Pibe i Munden dirigerer og dels tager Haand i Hanke med! Se dette Syn, langs Banelinjen, Mil efter Mil, og det vil synes, at Galizien maa være et Lykkens Land, siden Smilene flyder som Honning i det hellige Kanaan, og alle Folk har Raad at gaa i Kisteklæderne til dagligt!

Men flyt saa Blikket bort fra de sladrende og ivrige Klynger, forbi den grønne Baneskrænt, hvor uden at frygte Vaarens luniske Forkølelser, ved Middagstide, Skarerne udrakket paa Ryggen, med aabne Munde sover Hyll, flyt Blikket ind over Landet, se Hytterne, se Armoden, se Smudset, og Tankerne gyser.

Disse Hytter, hvori Mennesker bor og Dyr og spæde Børn, har ingen andre Farver end Lerets, hvorfra de er klinket op, vinde og skæve, med en enkelt Stump Vindue, der skal give Lys og Luft til Mennesker og Dyr den hele lange Vinter. I mange Hytter er der Huller saa store, at man kan rende ind og ud uden Døre, man fatter ikke, hvordan Huller opstaar, og at ingen forsøger at lukke dem til. Er det Oversvømmelse som har undermineret og har bragt Leret til at falde fra hinanden?

Der kører langs en mægtig Mark, som staaer i det kendes paa Hyl-

terne, der gror lige op ad Vandet, enkeltvis uden Vej eller Sti til nogen Kant. Men det synes ikke at forknytte de polske Kvinder. Men Skørterne kiltet op over Livet og en eller anden Byrde, som de holder paa Hovedet, med begge Arme som Krukkehanke, springer de Plask, Plask, gennem Vandet, nøje fortøjede med hver lille Tue, hver Hævning i Jordsmonnet.

Skoven er under Vand. Menneskerne hjælper sig her ved at gribe fat i Grenene og saaledes paa Abens i lange Sæt komme frem.

Endelig er de oversvømmede Egne forbi, og man er i Færd med at pløje Jorden. Heste og Plove vander i Dynd, der sprætter Mudret op under Dyrenes Bug, naar de trækker ud, men Plovene staaer dog fast og dybt i Grunden. Markernes Længde strækker sig helt ud i Horisonen. Sikkerligt, de ejes ikke af Bønder, men af hine Jorddrotter, hvis Ejendomme ikke kan omrides paa et Dogn.

Og nu er Russerne i Galizien! Fra Bønderne kan de intet tage uden Livet, men Livet har jo ogsaa sin særskilte Værdi for den enkelte, skønt man for Tiden synes at opfatte Liv som i Grammatikken Mel: en Masse, der ikke kan regnes ud i Enkeltheder.

Der siges, at Russerne har tilegnet sig de galiziske Petroleumskilder. Og er det Sandhed, betyder det Guld i Barrer.

Om en af de største Kilder ved jeg Oprindelsen, og den er saare tilfældig: Fyrst L. — Sønnesen af hin Hædersmand, der fik Polens Krone tilbudt, men afslag med den Forklaring, „der er andre, som kan røgte dette Hverv bedre end jeg“, fik en Gang paa sit Gods Besøg af en Jagtkammerat. I Mørkningen passerede Venerne om Bjørn og Vildsvin og andet godt, og Gæsten siger: — Hør du, jeg læste i en Avis i Toget om en ledig Jagt med Masser af Vildt. Et Gods vistnok, men saa forfaldent, at hele Stadsen bliver solgt bare for Jagtens Værdi. var det ikke noget for dig? Fyrsten spørger: — Hvor er det? Og — Veneren har glemt det.

Men om Aftenen, da Fyrsten er gaaet til Sengs, dunker Veneren paa Døren: — Jeg har den, Jagten, jeg havde pakket mine Støvler ind i den! Og Fyrsten fik den krøllede Avis og læste og besluttede at undersøge Stedet. Det var en Dagsrejse borte, og Godset var af enorm Udstrækning med Skove som sikkert i hvert Fald havde huset baade Bjørn og Enhjørning. Men uforekommelig var ellers Skovene, og der var en Stank i dem, saa man maatte være lidenskabelig Jæger for at udholde den. Man maatte ogsaa være modig, for pludselig gav Grunden efter, og det hele var Hængedynd. Aarhundredgamle Træer stød og raadrede paa Stedet uden at kunne falde, saa indflettet var Kronerne i hverandre.

Fyrsten købte — for en Spotpris — Godset og begyndte at jage, men blev mægtig skuffet. Et enkelt Vildsvin, saa forgemt, at man kunde bruge Uger om at komme det paa Spor, og ikke en eneste Bjørn. Og tilmed den ulidelige Stank, der mindede om snavsede oseide Lamper.

Pludselig fik Fyrsten den Tanke: — Sæt, her skulde være Petroleum! Han lod komme kyndige Folk og stak Kapitaler i Foretagendet. Den første Boring var lykkedes, da han døde.

Hans Hustru, en Østrigs mest fremragende Kvinde, overtog ved

hans Død ikke blot Forvaltningen af de udstrakte Godser, men Ledelsen af de mægtige Petroleumskilder, der nu skaffer Brødet til Tusinder af ellers hungerfattede Mennesker.

Hendes Indtægter er store, men hun benytter dem ikke til at købe Perlekæder for til sine Døtre, de unge Prinsesser, nej, beskæftiger hun og de om Sommeren ude paa Godset, om Vinteren i et gammelt Palæ i Wien, og hele Overskuddet gaar til at hjælpe Galiziens Folk. I Østrig er Afstanden mellem Herskab og Tyende, som den var i Danmark i vore Oldfædres Tid — men hin polske Fyrstinde behandler sin mest slurvede Tjenestepige som en Ligemand, som en Søster.

— Lemberg er en stor, flot og ganske upersonlig By — den kunde ligge mange andre Steder i Verden uden at se anderledes ud. Saa vidt jeg efter mit korte Besøg kan skønne, men Krakau derimod, Krakau er en Juvelernes Juvel af en By. Man har Fornemmelser af, at den er lillebitte, fordi alle Forholdene er saa smaa, men efterhaanden vokser den og aabenbarer ideligt nye fortryllende Punkter.

Det er billigt at køre i Paris — i Krakau koster Vognen saa at sige kun Drikkepenge til Kusken. Men man gaar hellere, end man kører: hvert Hus har sin baade forbløffende og yndige Arkitektur — man har simpelthen aldrig set en By, der havde blot flygtig Lighed med Krakau. At Malere og Arkitekter i de senere Aar strømmevis vallader dertil, er intet Under, og intet Under er det, at den polske Kunst med Krakau som Centrum er ved at skabe sig Verdensry. Alt er malerisk, alt er plastisk, og alt er historisk.

Byen er livlig og stilfærdig og imødekommande. Og helt Provinsby. En Mængde af de gamle polske Adelslægter, der spiser paa Guld og har Kinesernegle af bare Fornemhed, bor der og omgaas kun Ligestillede. Saa danner Officererne en Klike, hvor det gaar til efter alle Konventionens Regler. Det lændte, da jeg var der, at paa samme Hotel steg en høj Embedsmand af, en Fyrste, der vistnok forvaltede Galizien. Officer var han ogsaa, høj Officer. Aldrig har jeg dog set noget saa trippende nervøst som de Generaler, Oberster og andre Officerer, der nede i Vestibulen ventede Højhedens Komme. De saa ud som sølle Forbrydere, der ved, at Højesteret ikke er til at stikke Blaar i Øjnene. Saa kom den gamle Herre, Elskeligheden selv, og vandrede mellem Palmer og Officerer til sine Værelser — og et Lettelsens Pust gik igennem alle. Straalende promenerede de nu Gallatunifornerne rundt i Byens smalle, eventyrlige Gader, hvor ældgamle Vagtaarne og Borgporte pludselig kommer til Syne, hvor man mindst ventter det.

Intetsteds faar man saa lifligt Bagværk som i Krakau, og intetsteds er Støtterne saa blanke, og intetsteds har Kunstnerne længere Haar. Kunstnerkaféen, hvis Navn jeg hverken kan stave eller udtale, er flunkende ny og fyldes Aften efter Aften indtil Trængsel. Der sidder under geniale og barokke Malerier, Lerskitser og Kullegninger — der i den Grad gaar i Et med Lokalet, at Ventilene f. Eks. findes midt i Malerierne, i Form af Kanonmundinger og lignende — de unge sort- og rødhaarede Kunstnere og diskuterer med brændende Øjne og hidsige, men elegante Fagter Polens Kunst og Fremtid. De drikker Chokolade til med Flødeskum og mange søde Kager med Flødeskum, og de

mest velhavende spiser til Flødeskumskagerne og Chokoladen sød og fin Konfekt.

Krakaus Ghetto er intet nu mod, hvad den var, og dog synes den mig straalende. Synagogen ligger halvt sunket ned i Jorden, som var den bygget paa Kviksand, og er fyldt med Aarhundreders Dunst af Frugt og Fejeskarn. Fattig, ynkelig fattig er den. I Midten hænger noget, der ligner et Fuglebur, som akkurat var stort nok til at holde et Menneske fangent i. Gulvet er af stampet Ler. I hele Synagogen findes ikke tilsyneladende saa store Værdier, at Kongens Foged kunde gøre Udpannting for en Krone. Ude paa Torvet foran, hvor smaa Jødebørn i Sæk og Askeklæder og guddommelige Krøller og syge Øjne savler om og tigger, har nylig været en større Ildebrand. Alt er her forfaldent. Men gemt, som saa ofte Jødernes Kirkegaarde, ligger Krakau, stængt inde mellem Baghuse og Køkkenhaver. En aandsvag Kvinde viser Vej, tiggende, klynkende. Og derinde, under en stor Sten, sover Vismanden Remuh. Hans Grav er dækket af Græs og hvid af smaa sammenrullede Papirstrimler og Billetter, som de troende paa hans Fødselsdag stikker indenfor Gitteret. Paa Sedlerne er skrevet de Ønsker, som Remuh, den vise gode Mand, skal frembære for Gudfader.

Oppe over Byen ligger Slottet Wawel — ikke et Slot, men en Hoben bygget sammen og flikket sammen, skønt og skændigt behandlet, snart Kongsborg og snart Kaserne. Dejlig er Udsigten derfra over Flod og grønne Dale. Og nede i Dalen skrider langt som frem et landligt Ligtog. Den hvidmalede Kiste bæres højt over Hovederne. Mænd, Kvinder og Børn følger i Nationaldragter, og sidst kommer Vognene, alle med Studeforspand.

Der er flere Duer i Krakau end i Venedig, og Krakaus Duer lever ikke af fremmede Folks Almisser, de henter hæderligt deres Føde paa Grønttorvene og i Købmandsgaardene.

Karin Michaelis Strangeland
i Politikkens Kronik.

Bornh. Sogneraadsforening

afholdt Generalforsamling og Forhandlingsmøde i Mandags paa Dams Hotel. Som det vil fremgaa af de forskellige Referater i Bladene, var der to særlige Sager for ved Forhandlingsmødet. Det ene blev indledet af Hr. Kirkeværge Rottensten i Klemensker „Børde Kommuner, som yder Tilskud til Kirker, som ejer uproduktive Midler foranstaltet en Undersøgelse om disse Midler kan gøres frugtbringende.“

Den følgende Diskussion varede længe og var helt interessant, og det er rigtig at haabe, at det nedsatte Udvalg, der kom til at bestaa af d'Hr. Lind, Brogaard, Rottensten, Bjørnegaard, Hansen, Nørregaard, Sogneraadformand Michelsen og J. Fr. Kofod, maa kunne bringe noget godt ud af det.

Det andet Punkt var Forhandlingen om

Den nye Jordemoderlov, særlig hvorledes de respektive Kommuner skulde komme med Forslag til Amtet om Størelsen af det Honorar Jordemoderen skal have for Fødselshjælp.

Da denne Lov træder i Kraft 1. April 1915, og har temmelig vidtrækkende Betydning, baade for Jordemødrene og især for Befolkningen,

formoder vi det kan have almindelig Interesse at vi i det efterfølgende Nr. aftrykker Loven i sin Helhed, saa ved Folk, hvad de har at rette sig efter i paakommende Tilfælde — med Hensyn til de endelige Takster, som fastsættes af Ministeriet, kan disse først senere meddeles — men man vil kunne se, at det sandsynligvis i Løbet af kort Tid, vil være en ganske behagelig Stilling at være Jordmoder-Mand.

Gudstjenester.

Fredeg d. 18. Missionspræst Nyholm (forhen Kina) taler i Allinge Kirke Kl. 8.

Søndag den 20. September.

Ols Kirke Kl. 9½ Skrm. Kl. 9.

Allinge K. Kl. 2.

Efterm. Kl. 3. Betel i Olsker.

Kl. 6 Tejn Missionshus.

L. Pihl fra Klemensker taler.

Kredsforbundsmøde for ydre Mission i Rønne Kl. 1½.

J. Dam og Pihl fra Rønne taler.

Tirsdag Kl. 3 i Ols Kirke.

— 8 i Allinge Kirke.

William Nielsen fra Indien taler.

Det meddeles herved Slægt og Vener, at vor kære Datter

Olive
er algaet ved Døden i Californien, 20½ Aar gammel,

Hendes sørgende Forældre,

Ole og Anna Olsen,

Dahlsminde ved Tejn.

All Jagt og Færdsl

med Skydevaaben paa Andr. Hanssens. vestre Borregaards, og H. Munchs. Kolleregaards Jorder i Rutsker Sogn er forbudt.

Lyng

til Tagryg er til Salgs hos
Per Jensen
øst for Skrubbe pr. Tejn

Et godt, voksent Føl,
7 Mdr. gammelt er til Salgs hos
A. O. Olsen
Dahlsminde ved Tejn.
Samme Sted aflyses al Jagt.

Turisthotellet Sandvig.

Vintersæsonen er begyndt. Lokalerne anbefales til Foreninger, Moder og lignende. Gratis. Kaffe m. Brød 25 Øre, Bayerskøl 22 Øre, Dobbeltøl og Kroneøl 20 Øre, Sjusser 35 Øre. Ved hurtig og reel Betjening anbefaler vi os og tegner med Højtalelse

Lauritz Madsen.

Ønsker De

smukke og moderne Fotografier, da henvend Dem i Atelieret ved Havnen.

Telefon 4. Andr. Ipsen.

Fine Asier, Agurker samt
Grise, som er 4 Uger d. 14.
ds., er til Salgs paa
Opsynsboligen, Rutsker Højlyng.

J. Hansen Lund.

Nye danske Soyakager,
Nye danske Rapskager,
Extra grov dansk Hvedeklid
ventes hjem i kommende Uge.

Nordlandets Handelshus.

Smaakul

sælges billigt saalænge Forraad haves, men kun mod kontant.
Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Alle Sorter tørre sunde Sædvarer købes!

Ved Samhandel betaler vi Kornet med absolut højeste Dagspris efter Kvalitetsvægten.
Vær saa god at vise os Prøver af Kvaliteterne.

Nordlandets Handelshus.

Bornholms Spare- & Laanekasses

Afdeling i Allinge

Kontortid: 10—12 og 2—4.

Modtager Indskud paa alm. Sparekassetilkaar til en Rente af 4 pCt. p. a., paa Folie til 2 pCt. p. a.

Sout Yorkshire Dampkul

er paa Lager.

Nye Sendinger ventes i næste Uge. Prisen er billigst ved kontant Betaling.

Nordlandets Handelshus i Allinge.

Vor bekendte fine Kaffe

samt The, Chokolade og Cacao

anbefales det ærede Publikum. NB. Altid frisk Kaffe.

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Vi har rigelig Lager af prima Flormel,

som vi afvejer i Sække a 12½, 25, 50 og 100 Kilo.

Vi sælger til allerlaveste Pris ved kontant Betaling. Vi bytter ogsaa, idet vi tager alle Slags gode, sunde Sædvarer som Betaling for Mel og andre Varer. — Gør denne Forretning med os i disse første Dage.

Nordlandets Handelshus i Allinge.

Absolut bedste Kolonialvarer

til billigste Dagspriser anbefales.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Udskudshrædder! Gode tørre Brædder!

Stort Lager af alle Slags. Priserne ere billigst i

Nordlandets Handelshus.

Husk vort velassorterede

Trælast-Lager!

Forlang Tilbud, og vi er til Tjeneste.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Store

Derbyshire Husholdnings-Kul

af sædvanlig prime Kvalitet

ventes til Expedition fra Banen omkring 15.—20. September. — Prisen bliver lavere end forhen, men fastsættes først efter Ankomst. Vi tilraader Kunderne at forsyne sig ved denne Lejlighed. Opgiv Deres Forbrug snarest.

Nordlandets Handelshus.

Toget afgaar

Sandvig—Rønne.

Fra Sandvig	11,30	8,45
Allinge	11,38	8,56
Tein	11,49	9,04
Helligdommen	12,06	9,21
Klemensker	12,26	9,41
Nyker	12,40	9,55
Til Rønne	1,00	10,15

Rønne—Sandvig

Fra Rønne	8,15	7,00
Nyker	8,35	7,18
Klemensker	8,52	7,35
Helligdommen	9,11	7,53
Tein	9,27	8,08
Allinge	9,39	8,19
Til Sandvig	9,45	8,25

Indtil videre afgaar hver Søndag og Torsdag Tog fra Rønne til Sandvig Kl. 1½ og fra Sandvig til Rønne Kl. 5 Eftm.

Allinge-Sandvig Sygekasse,

som er statsanerkendt, optager Medlemmer indtil 40-aars Alderen. Foruden en daglig Pengehjælp yder Sygekassen fri Læge og Medicin for Medlemmerne samt fri Læge for deres hjemmenværende Børn under 15 Aar, desuden frit Sygehus- og Sanatorieophold.
Indmeldelser kan ske hos Kassereren, Hr. Bager P. Holm, Allinge.

By- og Herredsfuldmægtig Johannes Kofoed, Hasle.

træffes paa Raadhuset i Allinge hver Mandag efter Kl. 10 Form. og i Klemensker Kro hver Fredag fra 2—5 Eftm.

Hos I. B. Larsen ALLINGE

køber man altid de bedst vellagrede Cigarer og Cigaretter
Stort Lager af grovt og finskaarne Tobakker samt Shagtabak.

Extra gode hollandske Blomsterløg anbefales.

Handelsgartneriet Hallelyst.

S. Bang.

Barber- & Frisør-Salon
bringes i velvillig Erindring.

Agurker til Salgs

hos
Vald. Sørensen. Borre.

Forlang altid
Otto Mönsted's
OMA
Plante Margarine

113 pCt. Superfosfat p

A. J. Sejlager's stillinger expederes, og ventes der endnu et Sejler Kristian først i den kommende Uge. Billigste men vi beder om kontant Betaling.

Nordlandets Handelshus i Allinge.

De købe eller sælge Sæd?

Alt Slag af Kærkræ, Kalve, Svin modtages altid til Dagens højeste Topnotering. 200 Tdr. Havre ønskes straks.
Vi er til Tjeneste med bedste Tilbud ved Telefon 8, Sandvig.

Agentur og Kommissions-Kompagniet.

Cement, Tiser, 20 st. pap,

Tag- og Staldvinduer, Jerngryder, Fyrdøre,

Riste og Renseluger anbefales til billigste Priser.

Allinge Kolonial- og Produktforretning

Urmager A. M. Lindberg Guldsmed

Lommeure, Stueure, Brillor m. m. — Fest- og Brudegaver.
Telefon Nr. 4. Stort Udvalg. Graveri gratis.

En Sædning Soyakager og Soyaskraa

ventes snarest og ere vi Sælgere fra Skib til billigste Dagspriser, men kun mod Kontant.

NB. Sæd kan lages i Bytte ogsaa for Kolonialvarer.

Allinge Kolonial- Produktforretning.

Til Konfirmationen anbefales:

Sorte, hvide og kulørte
Kjoletojer i stort Udvalg
fra 1 Kr. mtr., ca. 63 Øre Al.
En Del Rester extra billigt.
Skørter i Moire og Klæde.
Hvide Skørter med bredt Broderi 3 Kr.
Handsker i Traad og Skind.
For alle Skindhandsker ydes Garanti.
Færdigt Linned i smukt Udvalg.
Forklæder, Paraplyer, Bælter.
Lommetørklæder,
Hals- og Ærmerush,
Blondekraver med og uden Opslag.
Besætningsartikler i stort Udvalg.

Ægteblaa Kamgarnsklædninger fra 20 Kr.
Huer fra 80 Øre.
Kraver, Flipper & Manschetter
Sorte Sløjfer fra 40 Øre.
Skjorter, Seler, Bælter.
Stærke Boxcalfs Drengestøvler fra 8 Kr.
Drengesko 5,50—6,00.
En moderne Damestøvle med Laknæse 10 Kr.
Dame-Snøresko med Laknæse 7 Kr. 50 Øre.
Alt sælges til yderst billige Priser.

Bestil Deres Tryksager i Allinge Bogtrykkeri.

Vridemaskiner,
Tøjroller,
Husholdnings-
maskiner

Største Lager af
Isenkram,
Glas, Porcelæn og
Fajance.

Anker Heegaard's
bekendte
Gryder
anbefales.

Spise